

שני פרקים

א. רוח תזזית

דומה כי שגרירנו בבון נמצא היום בתוך רוח-תזזית של הרצאות והופעות המצטרפות לחזיון שאין לו תקדים.

מדינאים של אומות העולם, פרופסורים של אוניברסיטאות ובעלי כהונות אחרות נמנעים כיום מנסיונות-שווא לנהל ויכוחים פומביים באסיפות, המועדות, מטבע הקהל השמאלי-החדש, לתוהו ובוהו. אך את שגרירנו אין זה מתריע.

ומדי פעם, לאחר הופעותיו, מוסרים הכתבים כיצד הוא יושב ומעשן את הסיגר, בשלווה ובאומץ, בתוך השתוללות כללית, אשר הסיסמות "אל-פתח כאן" הן הנוחות והמתונות שבסיסמותיה.

אמנם כן, לפעמים מצליח שגרירנו להשחיל מלה או שתיים אל תוך המיקרופון, הנקלע בין היריבים ונתלש מיד אל יד בהתכתשויות איתנים –

ופעמים, לאחר שעה או שעתיים של שאגות ג'ונגל, מתקשר איזה בדל ויכוחי –

אך ברור כי יסוד ההסברה או ה"דו-שיח" בטל בששים בתמונה הכללית, שהיא תמונה מבוהקת של קרקס שהיה לחרדת-אלוהים.

בנסיות אלו לא ייפלא כי הופעותיו של שגרירנו, במידה שיש לו אוהדים בקהל השומעים, מעוררות הדים חיוביים בעיקר מצדן הספורטיבי.

רבים מציינים בעיקר את קור-רוחו ואת השלווה הסטואית שבה הוא מעשן את הסיגר בתוך מבול החרפות והגידופים, עד שהיריד מסתיים והשגריר עובר להפגין את איתנות-הרוח הישראלית בעיר אחרת.

לעת ביקורו הקצר בישראל נפסק לימים מספר מסע "ההסברה" שלו בערי גרמניה ואוניברסיטאות שלה.

אך לאחר ביקור זה לא עברו אלא כמה ימים וכבר אנו שומעים על הופעה חדשה בפני קהל גרמני צעיר, הופעה שההפרעות לה והתוהו השואג סביבה נמשכו שעה וחצי ברציפות.

אינני יודע אם זה שיא, או שעוד חזון למועד, אך כיוון שאין להניח כי סגולותיו הספורטיביות ותכונות האומץ הסטואי של שגרירנו זקוקות לאישור נוסף, אולי מוטב לשכך את התנופה שהוא משקיע בהופעות אלו ואולי מוטב להפסיקן כליל. אין ספק כי עמידתו בהן מוסיפה לו כבוד, אך השאלה היא אם זה מוסיף כבוד גם לענין שבשמו הוא מופיע. ואם אני עומד על ענין זה של כבוד, הריני עושה זאת רק משום שזה הדבר האחד שנשאר בכל הפרשה הזאת, שהרי "הסברה" ודאי שאין כאן. השגריר סבור אולי כי החלטתו הנחושה להמשיך במסע ההרצאות היא לכבודה של המדינה, אך דומה כי בנקודה זו טעות בידו וממשלת ישראל או משרד החוץ צריכים להעמידו על טעותו.

ב. המאור הקטן

1

בחודש זה ראו עיני האדם בפעם האחרונה את הירח כפי שהוא נראה מאז בריאת העולם. החל מן המולד הבא כבר יהיה זה ירח אשר רגלי אדם דרכו על אדמתו. ובתוך לוח הביקורים והפגישות של נשיא ארצות רוח תזזית הברית, למשל, כבר הוקצה זמן בחודש הבא ל"קבלת-פנים לחוזרים מן הירח". ויש, כידוע, ביקורים שהוקדמו לרגל ענין זה וביקורים שנידחו לאחריו וכך עומד סעיף זה כשהוא כבר משולב בתוך ההווי. אמנם כן, גם לאחר מכן עוד יוכל אדם לחיות חיים שלמים ולא לבקר אפילו פעם אחת ב"ים השלווה" או לטפס במורדות המכתשים הירחיים, יהיו, כמובן, חוגי עילית חברתית אשר אנשיה יוכלו לומר מפעם לפעם, כבדרך אגב, "זה עתה חזרתי מחוץ-לארץ" (כלומר, מחוץ לכדור-הארץ), אך עוד שנים רבות תהיה זו, כנראה, חברה מצומצמת. עוד ימים רבים יוסיף להאיר כקדם ללא כל שינוי, אך העולם שיואר בו כבר יהיה עולם אחר.

2

הכוח שיטיס את חללית אפולו-11 יהיה לא רק כוחם של מנועי הסילון. חלק רב בטיסה הזאת יש, כידוע, לכוחה של המדיניות העולמית ושל התחרות הבינגושית.

אך גם זה עוד אינו כל החשבון כולו.

שכן שותפים עיקריים למיבצע-אפולו זה הם, כמובן, קופרניקוס וגליליאו וניוטון ואותם הוברי שמים בבליים ואשוריים אשר השקיפו השמימה מראש מגדליהם וחישבו מועדי הלבנה וערכו טבלות מהלך כוכבי-הלכת וגלגל המזלות.

אגב, גם אותם אסטרונומים בבליים ואשוריים צפו בכוכבים לא רק כדי להגדיל תורה אלא גם בהתכוונות מפורשת למדיניות הבינלאומית וענייניה, שכן אחד "התמריצים" שעוררום לעשות לילות כימים על מגדלי התצפית היה הצורך לנבא סיכויי מסעות מדיניים ומלחמתיים של מלכי אשור ובבל במלחמה הקרה עם גוש הממלכות של ארץ-היאור.

חישובים מדיניים אלה נשכחו. נשארו לוחות-החימר של חישוב ליקויי חמה ולבנה

ותנועות גלגליהם

עכשיו אומרים כי אנשי אפולו-11 יטלו עמיהם אל הירח את הדגל האמריקני להשאירו שם לעדות. זכות זו מגיעה להם לאמריקנים הללו. אין כל ספק. אך דומה כי יפה היו עושים אילו לקחו עמיהם, במסעם זה, גם לוח-חימר קטן, בן חמשת אלפים שנים, לוח שמהלך הלבנה ומועדיה חרות בו בכתב-יטודות עתיק, להניח גם אותו על אדמת הירח, שי ל"מלפת השמים" אישתר מאת ראשוני שוחריה.

3

המכשירים החדשים, פרי הישגי הטכנולוגיה האדירה, מזכים אותנו בצילומים שרק

בטעות אנו סבורים כי הננו תופסים את משמעותם.

אנו רואים את הבאקטריה ואת הווירוס המצולמים במיקרוסקופ האלקטרוני. אנו רואים

בענקי-טלסקופים את הגאלאקסיות, אשר האור יצא מהן בדרכו אלינו לעת היברא

כדור-הארץ. אנו רואים את עקבות החלקיק האטומי, אשר משך זמן קיומו חלק המיליון של השניה.

ואף-על-פי-כן דומה כי המשונה מכל המראות הללו הוא צילום כדור-הארץ מן החלל

החיצון.

צילום זה גורם לך כמעט תחושת נקע בצוואר. כאילו יצאת מתוך עצמך ואתה מסתכל בך

מן הצד.

הריב בין הקוסמוגוניה החדשה של קופרניקוס וגאליליאו ובין הכנסייה הנוצרית לא היה רק ענין של היחלצות ההגמונים נגד הפגיעה בפשוטו של מקרא אשר לפיו הארץ לעולם עומדת והשמש, אשר עליו נאמר "שמש בגבעון דום", הוא ההולך וסובב. הריב היה נטוש, כביכול, גם על כבוד האדם ומקומו בתוך הבריאה ומבחינה זו יש דמיון רב בין עמדת הוואתיקאן דאז ובין עמדת הכנסייה האדומה בברית-המועצות, בימים שבהם נידונו תורות מדעיות לשבט או לחסד לפי היותן "אופטימיסטיות" או "פסימיסטיות" ו"דקדנטיות". כך, למשל, המחלוקת המפורסמת בענין תורת התורשה, שהוכרעה על-ידי האקדמיה-הרוסית-למדעים לטובת ליסנקו, בהסתמכות על ציטטים מכתבי סטאלין, בניגוד לתורה "הריאקציונית" של המערב.

תורת ליסנקו טענה, כידוע, על סמך נסיונות-הרכבה מסויימים שאפשר "לשפר" זני צמחים על-ידי הקניית תכונות שתיהפכנה לחלק ממגננון התורשה, דבר שהתקשר יפה עם ההשקפה הרשמית על "האדם הסובייטי" העתיד להיווצר בהדרכת הוועד המרכזי של המפלגה ו"מהנדסי-הנשמות".

יש לשער, במידה רבה של ודאות, כי אילו שלטו בריה וז'דאנוב בימיו של קופרניקוס לא היתה תורתו מבקיעה אלא לאחור מאות בשנים ואף זאת לא בכוחה היא אלא בכוח איזו ועידה-עשרים. מסתבר כי עד אז היו גם כמה וכמה מבין מתקדמים שלנו טוענים, בשם כוחות-המחר, כי הארץ היא שטוחה והשמש מסתובבת מסביב לה.

אגב, בימים שבהם למד קופרניקוס באוניברסיטה של קראקוב את הקוסמוגוניה העתיקה של תלמי, גילה קולומבוס את אמריקה.

בשבוע זה ביקר בישראל טייס אפולו-7, וולטר שירה. הוא סייר בסיני, העפיל אל סנטה-קתרינה, וכשנתכבד ברכיבה על גמל, אמר: "שלוש פעמים כבר רכבתי בספינת-חלל, אך זו לי פעם ראשונה שאני רוכב על ספינת-המדבר".

כך אמר ואותה שעה נשא הגמל ראשו והשקיף על סביבותיו בגאון ובסיפוק על שאמריקני זה, אשר ידע עד כה, כבן לארץ מתפתחת, רק כלי-רכב פרימיטיביים כספינות-חלל, הגיע עכשיו אל דבשתו של כלי-רכב מורכב ומסובך הרבה יותר.

כן, מורכב ומשוכלל יותר, שהרי ברור כי רבבות חלקיה העדינים והמסובכים של החללית ומכשירי הניווט והקשר והדחף שלה, אינם אלא בבואה קלושה וחיוורת לעומת פלאי סבכי המכשירים וחוט־הקשר המכונסים בתוך קופסת גולגלתו הזעירה של הגמל. אותה קופסת־מכשירים הופכת את הגמל לספינה רואה ושומעת ויודעת ובעלת אופי ורצון, לעומת החללית שאינה שומעת ואינה רואה ואינה יודעת. חידת ההבדל בין שני כלי־רכב אלה נסתרת מאחורי אותו רגע נעלם שבו החלה פרודת חומר דביק, באחת הימות שבעולם, לנוע מכוח רצונה שלה.

טועה מי שסבור שהמדעים מתיימרים לפענח את חידת הרגע ההוא כשהם קובעים כי "לאחר ביליון שנים של קיום הפלאנטה שלנו נוצרו בה תנאי לחץ וחום ורטיבות אשר סייעו ליצירת שרשרות מולקולאריות גדולות מן הרגיל ותוך היווצרות חומצות אמיניות ופרוטאינים נתעורר באחת הפרודות הללו יסוד החיים... ומכאן ואילך החלה ההתפתחות". הדברים, כמובן, מענינים ורבי־ערך מצד עצמם, אך ברור כי אין הם פותרים את החידה אלא רק מנסחים אותה אחרת. וזיק החיים שנתעורר "בחומצה האמינית" טיבו ומוצאו נשארים נעלמים כקדם.

ולכן אין שחר לכל הדיבורים הבאנאליים על המדעים ההורסים את "המסתורין" שביקום. מעולם לא היו מסתורין אלה עזים יותר, מפעימים יותר, חיים ומוחשיים יותר. ... וכאשר נגע האסטרונאוט וולטר שירה במתג פיו של בעל הדבשת שלח זה רגלו והחל פוסע לאט והירח עלה אותה שעה והחל מאיר את ההרים והטיל את צל הגמל ורוכבו על החול החיוור וחידת הצל הנע הזה היא עיקר הכוח העתיד להזניק בעוד שבועיים את שלושת חבריו של רוכב־הגמל אל הירח.